

Over halvparten av barna er vitne til familievold

15 % av sakene ved Familievernkontoret i Molde involverte klienter som utøvde eller var utsatt for vold. Denne typen saker er økende. Hos over halvparten hadde volden pågått i 10–20 år, uten at den var avdekket. Like mange par lever fremdeles sammen, og nesten alle er foreldre.

Det fremgår i en rapport om prosjektet Privatisert vold i familien i regi av Familievernkontoret i Molde, og som psykolog Solveig Karin Bø Vatnar har ført i pennen (1). Kartleggingen fra perioden 1998–2001 viser at klienter som utøver eller blir utsatt for vold, utgjorde ca. 60 saker per år. Over 80 % av voldsutøverne var menn. I to av tre tilfeller skjedde volden i edru tilstand.

Få av volds klientene hadde vært i kontakt med krisesenteret eller behandlingsapparatet tidligere, og bare 10 % av volden var anmeldt til politiet. Drapstrusler forekom i én av fire saker, selvmordstrusler etter samlivsbrudd og trusler om felles barn, forekom nesten like ofte.

Skjer hjemme

– Felles for alle sakene er at volden skjer hjemme, og bare der. I vår undersøkelse trodde rundt halvparten av de voksne at barna hadde vært vitne til volden, og at de var de eneste vitnene, rapporterer Vatnar. Ifølge utenlandske studier feilberegner voksne disse tallene kraftig. I en undersøkelse der de

voksne trodde at barna ikke hadde hørt eller sett at far brukte vold, viste det seg at barna i 78 % av tilfellene hadde fått med seg alt som skjedde (2).

– Utenlandske studier viser at barn er direkte involvert i vold mellom voksne i en tredel av all registrert hjemmenvold eller kvinnehandling. Dette samsvarer med funn som er gjort i registreringsarbeidet i Molde, sier Vatnar.

Overføringsverdi

Prosjektet i Molde hadde som mål å utvikle metoder for å avdekke familievold og utvikle behandlingstilbud for familier med voldsproblemer. Et av resultatene er et tilbud om gruppeterapi for kvinner som utsettes for vold, og for menn som utøver vold. Prosjektlederen mener at dette kan ha overføringsverdi til andre institusjoner, for eksempel legekontorer og helsestasjoner. Både deltakere og terapeuter konkluderer med at gruppeterapien er av vesentlig betydning i endringsarbeidet.

I gruppeterapien brukes flere øvelser hvor mors- og farsrollen er hovedtema. En oppgave kan være å notere alt de forbinder med ordet «mor/far», med ordet «jeg» og med ordet «datter/sønn». En annen oppgave kan være å sammenlikne en hverdags situasjon, for eksempel ved middagsbordet, i den familien hvor de vokste opp med den familien de nå lever i.

De glemte barna

Prosjektet Privatisert vold i familien skal videreføres frem til 2003 under betegnelsen Vitne til vold, som er finansiert av Barne- og familiedepartementet og Justisdepartementet.

Solveig Karin Bø Vatnar forteller at barn som er vitne til vold i hjemmet, har fått ulike betegnelser som «det stille offeret», «det glemte offeret» og «det uintenderte offeret».

Prosjektlederen presiserer at vitne i denne sammenheng er mer enn å være øyenvitne. – Barn hører vold, blir brukt som middel i vold, opplever ettervirkninger av vold og utsettes selv for vold i familien.

Psykologen stiller det kjetterske spørsmålet: Kan man fungere som god nok mor når man jevnlig utsettes for grov vold? Hun ser at svaret ikke er entydig, men mener at barnet kan oppleve det som grov omsorgssvikt av mor hvis hun ikke kommer seg ut av, eller stadig vender tilbake til et parforhold hvor hun utsettes for vold. Samtidig understreker Vatnar at det slett ikke er noen automatisk årsakssammenheng mellom å være vitne til vold og selv bli voldsoffer eller voldsutøver.

– Kari Ronge, *Tidsskriftet kari.ronge@legeforeningen.no*

Litteratur

1. Vatnar SKB. Privatisert vold i familien – sluttrapport. Molde: Familievernkontoret, 2002.
2. O'Brien M, John RS, Margolin G, Erel O. Reliability and diagnostic efficacy of parents reports regarding children's exposure to marital aggression. *Violence and Victims* 1994; 9: 45–62.

Mange unge utsatt for vold i hovedstaden

Hver tredje gutt på 15 år fra Oslos vestkant har vært utsatt for vold fra annen ungdom eller voksen det siste året.

Det viser en helseprofil Nasjonalt folkehelseinstitutt har utarbeidet (1). Undersøkelsen blant samtlige 10. klassinger i Oslo er den første i sitt slag, og viser store forskjeller mellom 15-16-åringene fra byens øst- og vestkant.

Ungdom fra Oslo indre vest er ikke bare mer utsatt for vold, men de drikker oftere alkohol, bruker mer cannabis, jentene debuterer tidligere seksuelt, trener mer og går oftere til psykolog. Tilsvarende sitter 10. klassingene fra de østlige bydeler mer foran TV- og PC-skjermen, de benytter seg oftere av helsestasjon for ungdom og spesielt i gruppen jenter med minoritetsbakgrunn, er det langt færre røykere enn blant jentene fra Oslo vest. Den største forskjellen gjelder imidlertid tannhelsen blant de unge: I øst er den markant dårligere enn i de vestlige bydeler.

Store helseforskjeller

Folkehelseinstituttet har gjort undersøkelsen på oppdrag fra Oslo kommune og Program for storbyrettet forskning. Helseprofilen er utført av Anne Gimmestad og Liv Grøtvedt, og består av tre deler: en rapport om helse-data for barn/unge, en for voksne og en rapport som viser helseprofilen til byens eldre befolkning.

Når det gjelder Oslos voksne innbyggere, viser undersøkelsen at det også er store geografiske forskjeller i helsetilstand. Selvmordsraten er imidlertid synkende, men den er fortsatt høyere enn blant landets øvrige befolkning (2).

Helseforskjeller mellom dem med norsk bakgrunn og innvandrerbakgrunn er større i eldre aldersgrupper enn i yngre. Halvparten av byens eldre befolkning svarer «vet ikke» på spørsmål om de tror de vil få hjelp fra helse- eller hjemmetjenesten hvis de skulle trenge det.

– Kari Ronge, *Tidsskriftet kari.ronge@legeforeningen.no*

Litteratur

1. Helseprofil for Oslo (<http://www.folkehelse.no/tema/helseundersokelse/oslo/helseprofil.html>) 5.9.2002.
2. Claussen B, Næss Ø. Dødelighet i Oslo etter ulikheter i yrkesklasse. *Tidsskr Nor Lægeforen* 2002; 122: 1867–9.